

[Wilhjelm]

klar afstand fra det, der foregik i Fælledparken 1. maj 1983.

Hr. Knud Lind kom med nogle betragtninger om, at den, der tier, samtykker, og senere udvidede han det til en hel masse om, at VS i modsætning til SF turde stå bag ulovlighederne, og jeg ved ikke hvad. Der er ikke meget, der er mig mere ligegyldigt end hr. Knud Linds konklusioner. Jeg agter ikke at lade mig drive ind i nogen form for debat med hr. Knud Lind ud fra disse primitive debatmetoder, han benytter sig af, med at den, der tier, samtykker. Jeg kunne ikke drømme om at bruge hverken min egen eller folketingets eller andres tid på at debattere på hr. Knud Linds grundlag, så lad mig derfor sige én gang for alle, at hvad hr. Knud Lind måtte finde på at konkludere ved ræsonnementer som »den, der tier, samtykker« osv., er mig flintrende ligegyldigt. Lad ham konkludere, som han vil.

Til det politiske indhold derimod nævnte hr. Knud Lind, at en gallupundersøgelse fra 17. april 1983 viste, at så og så store dele af befolkningen stod bag politiet over for BZere og havnearbejdere, og det havde jeg faktisk taget højde for i mit indlæg. Det er fuldstændig klart, at det gør de da. Det er sikkert fuldstændig repræsentativt, at det gør de, men dels i modsætning til hr. Knud Lind, der altså fremsatte sin forespørgsel ca. en uges tid efter den gallupundersøgelse – det var måske ikke noget tilfælde – og som før har forsøgt at ride på alle mulige primitive forestillinger og hetzbølger omkring fremmedarbejdere og indvandrere osv., vil jeg godt sige, at jeg ikke ville drømme om at bruge år af mit liv på politisk arbejde, hvis befolkningens flertal i forvejen mente det samme, som jeg mente. Jeg ville ikke drømme om bare at ride på den bølge, der eksisterede. Derfor generer det ikke mig det mindste, at en gallupundersøgelse kommer til det resultat, jeg allerede nævnte i første omgang, at selvfølgelig vil befolkningens flertal, sådan som tingene er fremlagt, støtte politiet over for disse minoritetsgrupper i de sager, det drejer sig om her.

Dette være også sagt til fru Elisabeth Krog. Hvad jeg sammenlignede med, var ikke andet end – det tror jeg fru Elisabeth Krog må indrømme mig – at præcis det samme ville vise sig, hvis man lavede gallupundersøgelse i Tyskland og Italien i 1930'erne, i

Sovjet under Stalin eller i Danmark under de fire første besættelsesår. Det store flertal ville også i de situationer have bakket op bag politiet. Derfor er det en dårlig målestok. Den kan aldrig være tilfredsstillende for den retspolitik, der skal føres.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Blot for, at vi lige får dette på det rene, inden vi slutter debatten her. Hr. Wilhjelm var lidt ked af, at jeg nævned, at VS reelt var de politiske bagmænd. Det er ikke bare et spørgsmål om, at den, der tier, samtykker, for – det har jeg tidligere nævnt – hvor finder man det? Det finder man i VS' partiblade. Jeg går ud fra, at hr. Wilhjelm har læst Ung Solidaritet af 1. maj 1983, hvor man i lederen skriver: »De kampe, vi fører i dag, er en del af kampen for socialisme. De er nemlig med til at opbygge den styrke, vi skal have for at lave en revolution, hvor arbejderklassen overtager fabrikkerne, militæret afvæbnes og våbnene overtages af arbejderne.«

Her er det ikke et spørgsmål om bare, at den, der tier, samtykker. Her står det tydeligt og klart, hvad det er, VS vil, hvem VS bakker op. Derfor er det et klart bevis. Det er ikke engang spørgsmålet om, hvad hr. Wilhjelm ønsker at demtere, for hr. Wilhjelm parti har for længst taget standpunkt til det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Formanden:

Som tidligere meddelt vil afstemningen om de dagsordensforslag, der er fremsat af hr. Knud Lind og hr. Hagen Hagensen, blive foretaget i mødet i morgen.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 164:

Forslag til lov om ændring af lov om rettens pleje og borgerlig straffelov. (Ændring af regler for isolation af varetægtsfængslede).

Af Bernhard Baunsgaard (RV) m.fl.
(Fremsat 2/3 83).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

[Justitsministeren]

Forslaget tager sigte på at begrænse anvendelsen af isolation af varetægtsarrestanter. Efter forslaget begrænses adgangen til at anvende delvis isolation til kun at gælde efterforskningsstadiet. Fuldstændig isolation kan kun ske, hvis der er tale om en straffesag, der skal afgøres ved landsretten i første instans, eller hvis der er tale om en sigtelse for overtrædelse af straffelovens narkotikabestemmelser og straffen forventes at overstige fængsel i 2 år.

Der foreslås endvidere indført en absolut tidsgrænse på 4 uger for fuldstændig isolation.

Jeg har tidligere sagt her i tinget, at jeg er tilhænger af, at der gennemføres en væsentlig begrænsning i anvendelsen af isolation af varetægtsarrestanter, og mit indtryk af debatterne her har været, at der er meget, meget bred tilslutning hertil. Jeg er altså enig i det hovedsigte, der ligger bag det radikale venstres forslag.

Når det er sagt, må jeg dog tilføje, at jeg tror, at det foreliggende forslag går for vidt og vil kunne have uønskede virkninger på politiets muligheder for at efterforske og opklare forbrydelser.

Spørgsmålet om gennemførelse af en begrænsning i brugen af isolation har på min foranledning været overvejet, som tingets medlemmer ved, i justitsministeriets straffetsplejeudvalg, som afgav en betænkning i marts måned. Det forslag til ændring af retsplejeloven, som jeg som tidligere nævnt vil fremsætte i løbet af nogle få dage, vil indeholde forslag til nye regler om isolation, som er udarbejdet på grundlag af strafferetsplejeudvalgets betænkning.

Jeg tror ikke, der er nogen nemme løsninger på de problemer, der knytter sig til anvendelsen af isolation. Jeg håber imidlertid meget, at det inden for en overskuelig tid vil være muligt her i tinget med udgangspunkt i strafferetsplejeudvalgets grundige overvejelser at finde frem til en rimelig og fornuftig løsning. De forslag, som det radikale venstre har udarbejdet, vil naturligt kunne indgå i de kommende drøftelser om spørgsmålet her i tinget.

Ole Espersen (S):

Den socialdemokratiske gruppe er enig i, at vi må overveje en ændring af de regler, vi

har om isolation, at adgangen til isolationsfængsling skal begrænses. Vi mener ligesom justitsministeren, at det forslag, som det radikale venstre her er kommet med, er velegnet til at indgå i de drøftelser, som vi får, når ministerens lovforslag fremsættes.

Hagen Hagensen (KF):

Allerede af hensyn til det fremrykkede tidspunkt skal jeg sige ligeså både til justitsministerens og hr. Ole Espersens bemærkning.

Svend Heiselberg (V):

Da mit partis ordfører ikke er til stede, skal jeg på hans vegne sige, at vi i venstre også er opmærksomme på, at der kan opstå skadevirkninger ved langvarig isolation. Disse skadevirkninger er vi naturligvis indstillet på at medvirke til at fjerne eller gøre mindre. Men vi anser de lovændringer, som i den forbindelse skal foretages, som så alvorlige, at vi vil afvente justitsministerens bebudede lovforslag, som fremsættes om meget kort tid.

Alice Faber (SF):

Vi er også fra SF meget positive over for den første del af det radikale venstres forslag, og vi finder også, at det er meget vigtigt, at der sker noget på området, da hele isolationsfængslingsproblematikken er alvorlig.

Om stk. 2 vil jeg sige, at vi er imod total isolation, men vi vil gerne være med til at se på stk. 1.

Knud Lind (FP):

Som ordfører for fremskridtspartiet skal jeg udtrykke en vis forståelse for forslaget. Jeg tror, det kommer som en overraskelse for hr. Bernhard Baunsgaard, men ikke desto mindre er vi ikke uvillige til at se på det problem, der hedder total isolation. Vi har hele tiden gjort opmærksom på, at der er nogle problemer. Vi har jo tidligere set forslag fra hr. Wilhelm, og vi har set, hvordan man har brugt det som bilagsmateriale, hvor man ville dokumentere, hvorfor det var meget forfærdeligt at være i total isolation, uden at det var nogen som helst form for dokumentation. Jeg vil godt rose hr. Bernhard Baunsgaard for, at det radikale venstre ikke er fal-

[Knud Lind]

det i den samme faldgrube som VS. Man kom med astronauters færd ud i rummet, når man skulle tale om total isolation, man talte om Spaniensfrivillige osv. Man talte om KZ-fanger. Intet af det overhovedet kunne bruges. Man ved fra retslægerådet, at der til dags dato ikke er lavet noget herhjemme, som kan bruges videnskabeligt som dokumentation for det. Men det udelukker ikke, at der kan være nogle psykiske skader alligevel. Vi tænker i særdeleshed på folk, der har været hensat i lang tid, jeg tror, at en hr. Hauschildt har været hensat et par år i isolation. Nu skal dertil siges, at den sag var ret særegen, fordi den pågældende formentlig havde påvirket undersøgelserne. Men til gengæld vil vi også godt sige, at der stadig væk er et behov for en form for total isolation, i særdeleshed i narkotikasager. Der håber jeg, at det radikale venstres ordfører eventuelt kunne komme med et eller andet, for det er ikke umiddelbart til at se, hvorledes man vil røgte netop den del af straffeloven.

Grethe Kindberg Jørgensen (CD):

Jeg skal heller ikke komme med noget længere indlæg om spørgsmålet, men blot sige, at også jeg er enig i hovedsigtet i lovforslaget. Jeg mener nok, der er grund til at se på selve isolationen, men samtidig må jeg sige, at vi må også se på isolation som en mulighed for politiet i efterforskningen.

Der er lige et par ting i forslaget, jeg godt vil komme ind på. Forslagsstillerne nævner i § 770 a, at retten kan bestemme, at varetægtsarrestanter kan afskæres fra forbindelse med bestemt angivne personer, når anklagemyndigheden sandsynliggør, at det er afgørende nødvendigt for efterforskningen. Her bliver jeg nødt til at sige, at det jo simpelt hen er på grund af de pladsforhold, vi har i vore arresthuse rundt om i landet. Mange gange må politiet, som jeg tidligere har sagt, køre fra by til by med arrestanter, og dermed forlænger man jo tiden, inden sagen kan afsluttes.

I den forbindelse tror jeg – det har jeg nævnt tidligere – at en af måderne, man i hvert fald kan afkorte en isolationstid på, er ved, at man eventuelt flytter påtaleretten fra statsadvokaturen og lægger den ud til politimyndigheden. Sagen forlænges mange gange ved den tid, det varer for sagen at gå frem

og tilbage. Statsadvokaturen – jeg tror, det var i 1919 – blev oprettet, fordi juristerne ved politiet ikke var dygtige nok. Der er sket en væsentlig ændring siden. Mange af politiets jurister kommer fra statsadvokaturen ud i politikredsene.

Forslagsstillerne nævner endvidere, at isolation højst må opretholdes i 4 uger. Det må vi også se på, når strafferetsplejeudvalget er kommet med sin betænkning. Jeg har ikke som hr. Wilhjelm endnu gennemarbejdet den, men jeg regner med, at vi skal diskutere den i salen engang. Jeg er dog bange for i denne forbindelse, hvis et sådant forslag vedtages, at mange alvorlige sager vil blive tabt på gulvet: narkosager og drabssager; vi har bl.a. sagen fra Kalundborg. Som ministeren var inde på, tror jeg, at forslaget går lidt for vidt. Jeg mener bestemt ikke, at domstolene skal isolationsfængsle længere end højst nødvendigt. Men dér vil jeg godt vende tilbage til spørgsmålet om at begrænse tiden for sagsbehandlingen. Der tror jeg vi kan nå langt.

I § 770, stk. 3, der omhandler afhøring af varetægtsarrestanter, står der, at disse kun må afhøres, når forsvareren er til stede. Jeg mener, at paragraffen er unødvendig, da vi allerede har retsplejelovens § 752, stk. 1, og den mener jeg godt man kan bruge.

Indsættelse af et nyt stk. 2 i straffelovens § 86 kan jeg ikke se er rimelig, for når der isoleres, sker det som hovedregel altid i forbindelse med alvorlige forbrydelser.

På én måde mener jeg dog, at det er noget, man bør diskutere. Jeg indrømmer, at jeg selv tidligere har været inde på tanken om, at vi måske burde afkorte isolationsfængsel, men det må aldrig blive en belønning, at man selv prøver at blive isoleret længere end højst nødvendigt for derved at afkorte sin dom senere.

I § 770 a skriver forlagsstillerne fængselsinspektør – det er vist en trykfejl. Man mener nok arrestforvareren, fængselsinspektøren ude i kredsene er nemlig politimesteren.

Jeg skal til slut sige, at jeg synes, vi skal diskutere det, når strafferetsplejeudvalgets betænkning kommer frem. Og lad os så håbe, at vi kan få løst problemerne.

Wilhjelm (VS):

[Wilhelm]

Vi synes, det er nogle udmærkede formuleringer, de radikale har fundet, når det drejer sig om forsvarerens mulighed for at være til stede, når det drejer sig om kriminalforsorgens forpligtelse til at ophæve isolationen, når det er besluttet, og når det drejer sig om modregning osv.

Når vi kommer til selve isolationskriterierne og isolationsformerne, må jeg måske først sige noget, som muligvis vil overraske de fleste, der jo har en ret unuanceret opfattelse af, hvad det er, vi mener om disse ting. Hvis vi først har virkelig begrundet mistanke om alvorlige lovovertrædelser og derfor griber til et sådant voldsomt indgreb som varetægtsfængsling, kan jeg ikke se rettere, end at der også i mange tilfælde vil være god grund til delvis isolation. Jeg synes egentlig, at de radikale går for vidt på det punkt; jeg forstår sådan set ikke, hvorfor man vil begrænse mulighederne for delvis isolation til 4 uger.

Den måde, vi nuanceret ser på disse ting på, er, at politiet og samfundet i sådanne alvorlige sager – vi kan diskutere, om varetægtskriterierne er stramme nok osv., men hvis de var det – ikke så sjældent har god ret til at sige, at den pågældende skal isoleres fra de og de bestemte mennesker, som er medindsatte, så de ikke kan aftale vidneforklaringer osv., altså det, der hedder delvis isolation.

Derfor synes jeg egentlig, at de radikale går for vidt i deres forslag til § 770 a, stk. 1, hvor man vil begrænse den delvise isolation til 4 uger. Men jeg er da interesseret i at høre den radikale begrundelse for det, for den anser vi ikke for alvorlig, hverken retssikkerhedsmæssigt eller helbredsmæssigt.

Derimod, når vi kommer til den fuldstændige isolation, som det hedder i strafferetsplejeudvalgets sprogbrug, og som vi andre plejer at kalde totalisolationen, mener jeg, at man må fastholde det princip, at vi kan ikke tillade os at anvende midler, som er risikable for folks helbred, på disse mennesker, som er principielt uskyldige, fordi deres sag ikke er prøvet. Vi kan heller ikke tillade os – hvad de radikale besynderligt nok slet ikke nævner i deres begrundelser og deres bemærkninger – at anvende midler, som er en trussel mod retssikkerheden, for det er den anden side af det. Det er jo ikke kun helbredsspørgsmål, men også, at det er en trussel mod retssikkerheden, som vi ofte og i vores eget forslag har

citeret den nuværende justitsminister, daværende menigt folketingsmedlem og praktiserende advokat, hr. Ninn-Hansen for, at isolationsfængsling kan fremkalde falske tilståelser og bliver brugt som handelsvare mellem anklagemyndigheden og forsvaret.

Denne trussel mod retssikkerheden, som ligger i den fuldstændige isolation, og de skadevirkninger, som givetvis eksisterer, vel vidende, at folk er forskellige – nogle kan tåle meget, og nogle kan tåle meget lidt af denne art indgreb – er for mig at se tilstrækkelig grund til, at vi ikke kan forsvare en selv så forholdsvis kortvarig fuldstændig isolation, som de radikale skriver her i deres stk. 2. Jeg forstår også på de radikale, at den ville de helst afskaffe, men de mener, at det er urealistisk. Jeg mener ikke, det er urealistisk, hvis vi fortsat fastholder det synspunkt, at den fuldstændige isolation er fuldstændig uacceptabel, og da det kun skyldes, hvad vi plejer at kalde bekvemmelighedsgrunde, altså rent praktiske forhold omkring kriminalforsorgens bygninger osv., må man sørge for at få rettet de forhold, så det kun er nødvendigt med den delvise isolation.

For at vise, hvor nuanceret vi faktisk er på disse punkter, vil jeg endnu en gang sige, at jeg ser ikke det store behov for at tidsbegrænse den delvise isolation. Det afgørende må være, at indsatte har krav på fællesskab, men ikke nødvendigvis fællesskab med hvem som helst, de måtte vælge og aftale vidneforklaringer med. Jeg ser altså ikke den store grund til at tidsbegrænse den delvise isolation til fire uger, medlemmerne hr. Bernhard Baunsgaard kan overbevise mig om noget andet. Jeg synes, man går for vidt i dette forslag. Til gengæld synes jeg, man skal holde fast i det principielle: vi vil ikke tolerere fuldstændig isolation.

Inge Krogh (KrF):

I dette lovforslag bliver der rørt ved mange ting, der er meget aktuelle; også i dagspressen møder man det ustandselig, og det er så aktuelt, at justitsministeren vil fremsætte et forslag på dette område om nogle dage. Der vil dette lovforslag være en udmærket ting at lade indgå i debatten.

Bernhard Baunsgaard (RV):

[Bernhard Baunsgaard]

Jeg kan konkludere, at der synes at være meget bred tilslutning til, at der bør ske noget på området, og at man vistnok ikke kan lide isolation sådan bredt taget. Så kan jeg føje til, at det rigtigt nok også er på tide, at der sker noget, men det lader det jo så til, når man hører fortsættelsen af det, ordføreren siger, at være noget vanskeligere med.

Før jeg går videre, vil jeg gerne sige tak til ministeren for resumeet af lovforslaget og tilslutningen principielt til indskrænkningen af den tid, man kan være isoleret, og jeg vil præcisere: totalt isoleret.

Men jeg vil gøre opmærksom på, at der i vores forslag ligger endnu en præcision, og det er en præcision, som vi finder nødvendig efter de udtalelser, som vicepolitidirektør Ole Nørsgaard er kommet med. Han siger nemlig, at når der er en bestemt grund til at antage, at sigtede vil modvirke forfølgning i sagen, må konsekvensen være ikke alene, at han fængsles, men også, at han isoleres. Det er politiets ønske, og det er desværre den regel, man i vid udstrækning har fulgt ved domstolene.

Når vi har skilt det ud og oprettet en særlig paragraf, er det, fordi vi håber på, at det derved bliver præciseret, at ikke alene det at isolere er noget alvorligt, men at der skal en selvstændig begrundelse til. Det er ikke nok at sige, at der her er grund til at varetægtsfængsle, altså i isolation med ham eller hende helt automatisk. Der skal en særlig begrundelse til, der skal en særlig afvejning til fra domstolene. Jeg har i bemærkningerne gjort opmærksom på, hvor foruroligede vore dommere er over disse ting. Sidst i Juristen fra den 5. februar understreger landsdommerne Ole Unmack Larsen og Peter Rørdam, at det har vist sig vanskelig at leve op til kravet om selvstændig konkret begrundelse for isolationsbeslutningen. Det vil meget bramfrit sagt sige, at man tager det ikke så nøje med at isolere, når man alligevel varetægtsfængsler, og det går altså ikke.

Så er der spørgsmålet, om det egentlig er rimeligt, at vi sætter en begrænsning på totalisolation. Her vil jeg gøre opmærksom på, hvad jeg siger i fremsættelsestalen, at ud fra en humanistisk betragtning vil det være fristende helt at afskære muligheden, men det er der ikke politisk mulighed for. Jeg håber stadig væk på, at der vil være politisk mulighed for at indskrænke varigheden til 4 uger,

men også efter ordførertalerne i dag er jeg ikke sikker, men jeg håber, at vi kan nå frem til det i udvalget.

Hvad angår delisolationen, at man kan isolere folk, der har begået samme lovovertrædelse, fra hinanden, sagde hr. Wilhjelm, at der ingen grund var til at indskrænke det til 4 uger, for det virker på en helt anden og rimelig måde. Her gør jeg opmærksom på, at det kun er i forhold til folk, der ikke har pligt til at afgive forklaring som vidne, at vi har ment, at det højst kan dreje sig om 4 uger.

Jeg kan kun sige, at jeg håber, at folkettingen kan blive enig om, at totalisolation er så alvorligt et indgreb, at man må høre op med det. Hvis totalisolation i 4 uger ikke er tilstrækkelig, må man henvise til delisolation. Jeg er ikke enig i, at pladsforholdene skulle forhindre, at vi gennemførte denne reform. Hvis vi er overbevist om, at det er et umenneskeligt middel at bruge totalisolation, i hvert fald i længere tid, kan folkettingen ikke for alvor mene, at et umenneskeligt middel bliver tilladeligt bare af hensyn til nogle pladsforhold. Så vidt jeg forstår, er det kun ét sted i landet, det virkelig presser på, og det er i København. Jeg håber på, at man får det gennemført så hurtigt som muligt. Jeg føler, det er et af de områder i den danske retstilstand – som jeg i øvrigt synes vi har grund til at være overordentlig stolte over på mangfoldige punkter – som vi ikke rigtig kan være bekendt at fortsætte med.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 180: